

Тетяна Щурова

Минуле залишається поруч

За словами відомого філософа, «натхнення є повне поглинання предметом». Згадався цей афоризм, коли Едуард Амчиславський повідомив про задуману нову книгу.

Далеко за межами Одеси знають подвижницьку діяльність Бориса та Едуарда Амчиславських з розкриття утьосовської спад-

«Актори, кіно, Одеса...»

ЕДУАРД АМЧИСЛАВСЬКИЙ

Едуард Амчиславский

«Актори, кіно, Одеса...»

Нью-Йорк
EDNA Media Corp.
NYFS USA
2024

Едуард Амчиславський. Презентація у відділі мистецтв ОННБ

щини та створення музею його імені у рідному місті артиста. У відділі мистецтв Одеської національної наукової бібліотеки любителі історії естради знайдуть книжкову полицю, де значне місце посідають їхні видання з високопрофесійних проєктів «Я народився в Одесі...» та «Утьосовська енциклопедія» (наразі вийшло три томи з дев'яти). В останні роки також з'явилося декілька тематичних збірок за утьосовською тематикою. В них окрім Амчиславських в авторському складі знаходимо імена одеського журналіста й письменника Олександра Галяса та голови Спілки письменників Північної Америки Геннадія Норда.

Здається, тема вичерпана, але Едуард Борисович знов підготував ексклюзивне видання. Тепер це його авторська книжка «Актори, кіно, Одеса...». Ще один поворот у дослідженні творчості улюбленого артиста і, як виявилось, не тільки його. Книжка написана допитливим кіноглядачем, добре знайомим з історією кіно минулого століття. Відомо, що кожен етап у розвитку кіномистецтва пов'язаний з іменами артистів, які захоплювали нас багатством

Михайло Водяний та Володимир Самойлов у фільмі «Весілля в Малинівці»

індивідуальностей, вражали розмаїттям художніх почерків, виконавських манер тощо. З плеяди майстрів автор вибрав шістнадцять імен людей, чия творча доля так чи інакше була пов'язана з Одесою та участю у фільмах Одеської кіностудії. Вийшов мозаїчний портрет дуже різних митців, поєднаних спільною якістю – справжнім акторським талантом. Вони грали центральні ролі або були майстрами епізодичних ролей.

Е. Амчиславському вдалося захопити нас схвильованою розповіддю про кожного героя, нагадати, який фільм став

для нього головним і відкрив двері у світ кіно.

Перший нарис, звичайно, автор присвячує Леоніду Утьосову. Як і багато іншого, кіно для артиста починалося в Одесі. Зовсім юним він виступав в ілюзіонах, потім зйомки у німому кіно, дружба з відомими майстрами, великий успіх у фільмі «Веселі хлопці». Ми дізнаємося також про фільми, присвячені самому Утьосову, та про стрічки, де присутній образ артиста.

З великою повагою і любов'ю написано про творчість «головного чарівника радянського кіно» Миколу Волкова-старшого, який так чудово зіграв колись Старого Хоттабича; про

Борис Зайденберг

Микола Гринько

одесита Володимира Самойлова, відомого артиста театру та кіно, меморіальну дошку якому встановлено в Одесі на будівлі за адресою вул. Затишна, 2, де він народився; про Михайла Водяного, який став за життя легендою, – його ролі в театрі та кіно пам'ятають глядачі різних поколінь. Одеса вшанувала артиста – у 2019 році на Алеї зірок відкрито зірку Михайла Водяного.

Ми знаємо, що Богдан Ступка – видатний, найбільш титулований в Україні актор, який зіграв багато ролей у театрі та кіно. Але автор книги додає нам інформацію про його роботу у фільмах Одеської кіностудії, зокрема у картинах відомих режисерів – Кіри Муратової, Ярослава Лупія, Вілена Новака.

Надзвичайно цікава біографія у народного артиста України Юрія Мажуги. Він відомий також як викладач київського вишу. Тема, що заявлена у книжці, має стосунок і до цього митця.

Не залишить вас байдужими нарис, присвячений Борису Зайденбергу, якому вдалося втілити у кіно образи «справжнього чоловіка». Він мав непросту творчу долю. Світло далекої вже зірки, улюбленого талановитого актора, гріє і сьогодні...

Напрочуд харизматичними були актори Борис Січкін, Роман Карцев, Борислав Брондуков, Микола Гринько, Андрій Сова. Їхні біографії наповнені цікавими зустрічами у кіно та ролями, що увійшли в історію вітчизняного кіномистецтва. Про це теж написано з теплим ставленням до митців.

Майстрами епізодів у фільмах були актори Лев Перфілов, Віктор Павловський, Людмила Алфімова. Їхня робота в кіно ще раз довела, що немає маленьких ролей, і другорядні герої можуть запам'ятися надовго. Автор книги ретельно дослідив творчі біографії цих талановитих акторів.

Роман Карцев

Один із нарисів торкається творчості поета Григорія Поженяна, життя якого теж було тісно пов'язане з кіномистецтвом, зокрема з Одеською кіностудією: він писав слова до пісень, сценарії, знявся у декількох фільмах і навіть спробував себе як режисер. Автор наводить цікаві факти з біографії відомого поета.

Так, ця книжка написана для тих, кого хвилює та вабить споконвічна таємниця живого творчого процесу, для кого важливі подробиці та нюанси. Ще раніше, при складанні біографічних

Олександр Галас, Тетяна Щурова, Едуард Амчиславський

довідок для своїх книг, автор опанував енциклопедичний стиль у викладенні матеріалу. Він і тут чітко вибудовує фільмографію, пов'язану з роботою акторів на Одеській кіностудії, та не забуває при цьому про інші фільми, що були важливими в їхній творчості. Вдалим є також поєднання у нарисах документальної біографічної канви життя кожного героя книжки з особистими відчуттями її автора, його спогадами пристрасного кіноглядача, якому доля подарувала знайомство з багатьма талановитими майстрами. Користуючись накопиченим життєвим і науковим досвідом, Едуард Амчис-

лавський спромігся відобразити у доволі коротких текстах суть творчої індивідуальності кожного артиста та неповторну амплітуду його таланту. З цими іменами пов'язана яскрава незабутня епоха в історії театру, кіно, естради минулого століття. Натхнення та інтуїція, безперечно, супроводжували Едуарда Борисовича в процесі втілення задуманого, а його вміння захопливо ділитися своїми знаннями заслуговує на увагу читача. Приваблюють численні фотоілюстрації. Слід зазначити, у книгах Амчиславських ілюстративний матеріал, як правило, подається у добрій якості. Все це разом створює довгу луну пам'яті про тих, хто дарував нам свято ще зовсім недавно чи багато років тому.

Знаменна деталь – книга «Актори, кіно, Одеса...» Едуарда Амчиславського виходить друком у сто п'яту річницю від започаткування Одеської кіностудії (ВУФКУ, 1919), однієї з перших кінофабрик світу.